

PA AMB XOCOLATA

ROIG, Teresa

Ara llibres. Col·lecció: *Alisis*. Barcelona, 13/11/2008; 320 pàgines.

Un aparell de l'aviació italiana del bàndol de Franco, s'estavella a Agramunt l'estiu de 1936. Llibert, un nen del poble descobreix l'aviador ferit que ha perdut la memòria. Quan es recupera, s'integra en la vida del poble i l'anomenen Tino, s'enamora de la Remei, la infermera que el va cuidar, amb qui es casa i posa en marxa de nou la fàbrica de xocolata. Una mena de símbol de les coses bones de la vida que s'ha perdut amb la guerra. Tino té la memòria malmesa, però li ve el record de la fabricació de la xocolata. Al poble, se sent estimat, especialment per en Llibert que es fa amic seu. La mare d'en Llibert, l'Enriqueta, casada amb Francesc, està enamorada de Carles, el mestre del poble, de qui ha tingut un fill. Tots van marxant al front, i la majoria no torna. Luca el germà de Tino, que es diu en realitat Giacomo, és un espia al servei de les forces feixistes, que es retroba amb el seu germà. Tino recupera la memòria i s'assabenta que era militar, i que havia de destruir els qui ara són els seus amics. Aleshores s'identifica més amb els seus nous conciutadans. El germà de Tino, en canvi, treballa per descobrir l'amagatall d'unes bombes químiques, i per donar dades al seu bàndol que permetin afinar els bombardejos sobre la ciutat. Però sobretot per guanyar diners i ajudar a uns a matar els altres, com diu ell mateix. Finalment, Tino matarà a Luca accidentalment amb la seva pistola mentre es barallen. Els habitants del poble, han de fugir i es troben amb tot l'horror de la guerra i la destrucció. La Remei embarassada mor d'un obús caigut a la plaça del poble. Setanta anys després Llibert torna a Agramunt i es reuneix amb els seus amics en un acte de la memòria històrica, on es fan les reflexions oportunes sobre l'experiència de la guerra.

El missatge central és l'absurditat de la guerra, que sempre va contra el poble i la gent. No hi ha causa que mereixi la destrucció d'un poble. L'Enriqueta *«procurava fer entendre als seus fills que les coses no sempre eren blanques o negres. I que aquells a qui anomenaven traïdors i els seus familiars, eren persones; que el seu patiment també mereixia un respecte. Comprensió...»*. «El diàleg, en català i en italià, inclou expressions pròpies dels dialectes corresponents de la zona i de l'època: el lleidatà i el piemontès. No obstant això, per no dificultar-ne la lectura s'han limitat a un mínim simbòlic que situï el lector en el context». Això dona credibilitat i realisme a la narració. Els personatges secundaris estan ben marcats, i els seus drames personals afecten el lector. La pitjor guerra és la que cada home porta dins seu. I cadascú té prou poder per marcar la diferència, canviar les coses, si vol. En Giacomo (Tino) en va ser una mostra.

Describeu les vides dels habitants d'Agramunt en les terribles situacions de la guerra civil espanyola. Les reaccions virtuoses i fins i tot heroiques. I també els qui s'aprofiten de la guerra i de les circumstàncies per fer més pesant el drama als habitants. La infidelitat de l'Enriqueta amb el mestre del poble sense cap descripció és fàcilment detectable.

L-B1

9/5/2018